

Bevolkingsprognose gemeente Groningen 2012

Toekomstige demografische veranderingen gemeente Groningen in een notendop

Inleiding

De omvang en samenstelling van de bevolking van de gemeente Groningen veranderen constant. De nieuwste bevolkingsprognose geeft een beeld van de meest waarschijnlijke bevolkingsontwikkelingen in de periode 2012-2027. Deze prognose houdt rekening met berekende trends in aantallen geboorten, overlijdens, binnen- en buitenlandse migratie, de woningvoorraad en de woningbouwplanning. Dit vlugschrift presenteert de belangrijkste resultaten van deze bevolkingsprognose 2012-2027.

Veronderstellingen voor de bevolkingsprognose

Voor de totstandkoming van de bevolkingsprognose hebben we voor de achterliggende componenten, veronderstellingen ten aanzien van de toekomst opgesteld. Hierbij is onderscheid gemaakt naar de componenten natuurlijke aanwas en buitenlandse- en binnenlandse migratie. Daarnaast zijn er nog veronderstellingen opgesteld voor het woningbouwprogramma. De veronderstellingen geven we in de bijlage samengevat weer (zie pagina 8).

Bevolkingsontwikkeling op hoofdlijnen in beeld

De gemeente Groningen zal in de komende twintig jaar groeien. Naar verwachting heeft de gemeente in 2020 ruim 200.000 inwoners, dat aantal loopt op tot bijna 209.000 in 2027. In de eerste prognosejaren zal het totaal aantal Stadgers minder hard groeien dan in de jaren daarna. Deze lagere bevolkingsgroei houdt verband met de verwachtingen dat het saldo van buitenlandse migratie minder sterk positief wordt en dat het saldo van de binnenlandse migratie licht negatief wordt. Dit laatste betekent dat er sprake is van meer vertrek naar andere gemeenten in Nederland dan omgekeerd.

Na 2019 vlakkt de groei naar verwachting af naar een vrij constant niveau van rond twaalfhonderd personen per jaar. De gemiddelde jaarlijkse groei zal in de gehele prognoseperiode ongeveer 1.050 personen bedragen. De bevolkingsprognose 2011-2026 wees voor de prognoseperiode ongeveer dezelfde ontwikkeling uit.

De bovengenoemde ontwikkelingen hebben we in figuur 1 grafisch weergegeven.

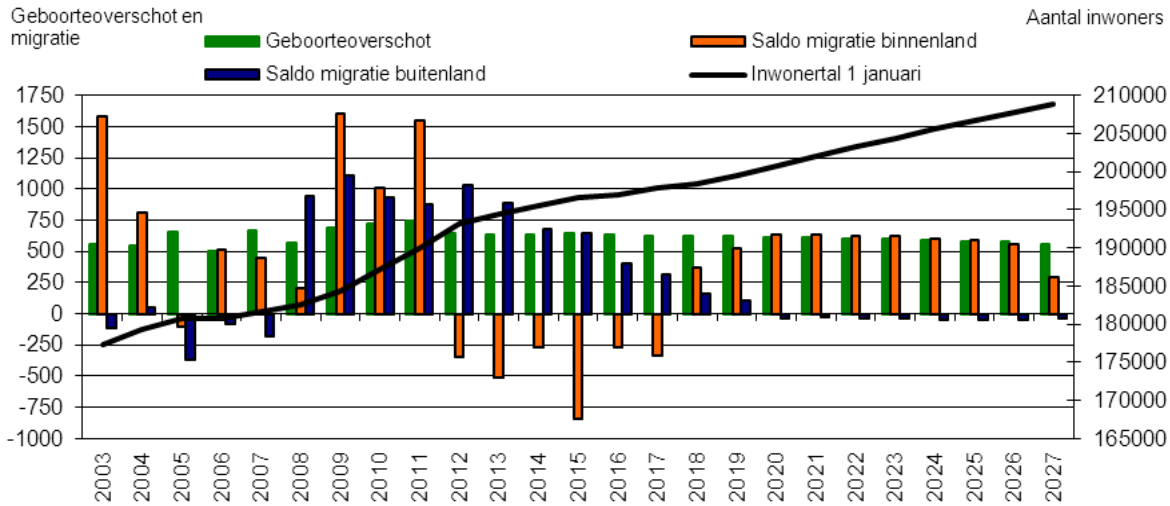
Geboorte en sterfte

Voor de komende 25 jaar wordt er voor zowel de geboorte als de sterfte een toename verwacht (zie figuur 2). Het bruto geboortecijfer is voor de gemeente Groningen iets hoger dan voor Nederland als geheel (figuur 3). Dit komt door het in vergelijking met het landelijke beeld iets grotere aandeel jonge vrouwen in de bevolking van de gemeente Groningen. Het bruto sterftcijfer is in de gemeente Groningen aanzienlijk lager dan landelijk. Dat komt door het opvallend grote aandeel jongeren in de gemeente.

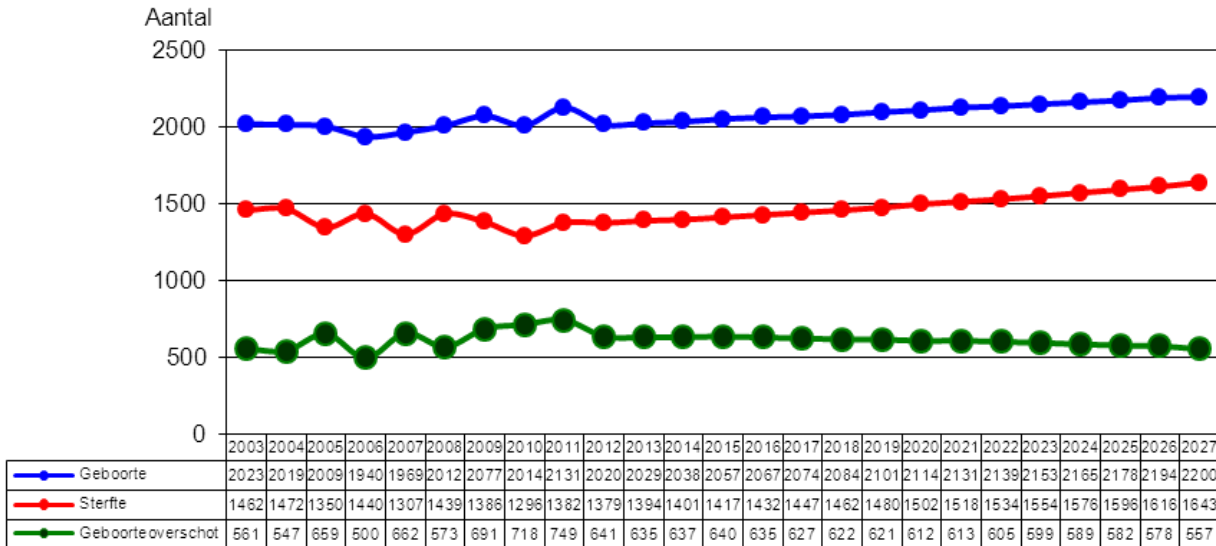
Migratie algemeen

In de prognoseperiode zal het binnenlands migratiesaldo niet alle jaren positief zijn. Dat hangt samen met de toevoeging van woonruimte enerzijds en de afname van de gemiddelde woonruimtebezetting anderzijds. Dit verklaart het hoge negatieve binnenlands migratiesaldo in 2015. Er zal in 2013 waarschijnlijk namelijk sprake zijn van een relatief hoge afname van de woningbouw.

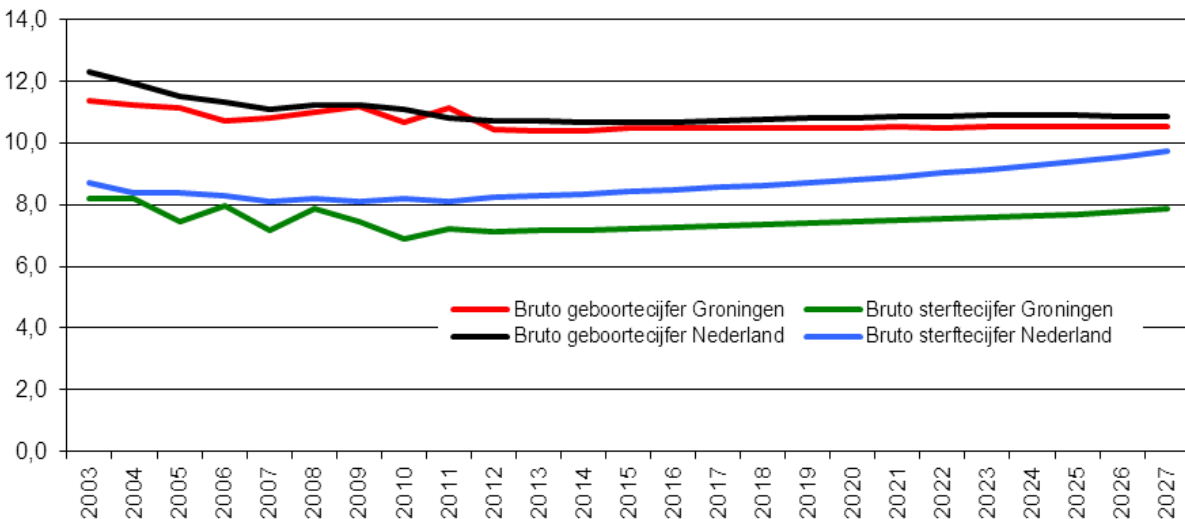
Figuur 1: Geboorteoverschot, migratiesaldo (binnen- en buitenland), totaal aantal inwoners, 2003-2027 (prognose vanaf 2013)

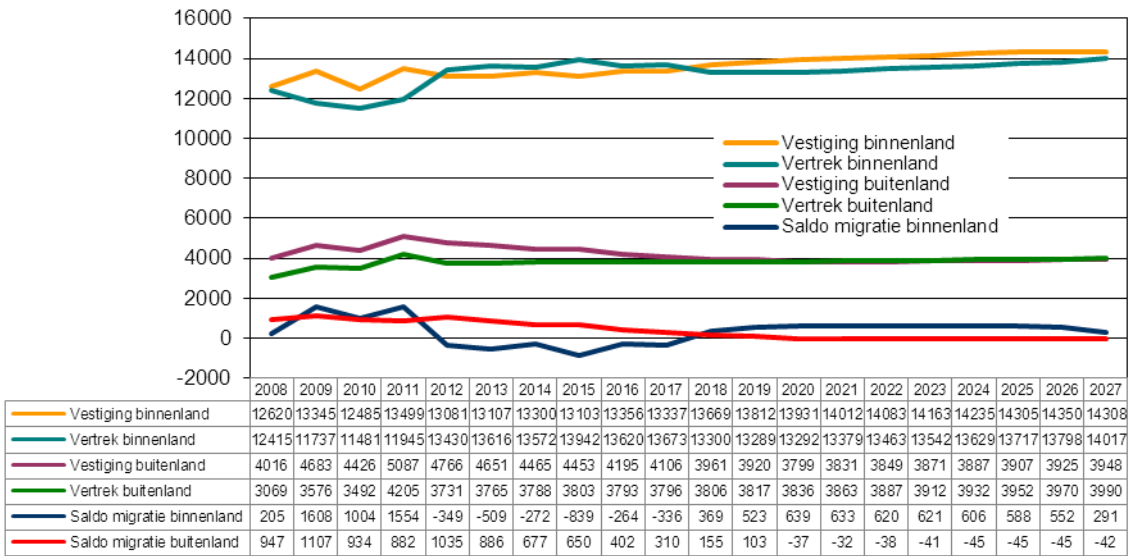
Figuur 2: Geboorte, sterfte en geboorteoverschot

Figuur 3: Brutogeboorte- en sterftcijfers, Groningen en Nederland, prognosecijfers vanaf 2012

Figuur 4: Ontwikkelingen in migratie, 2008-2028 (prognose van 2012)

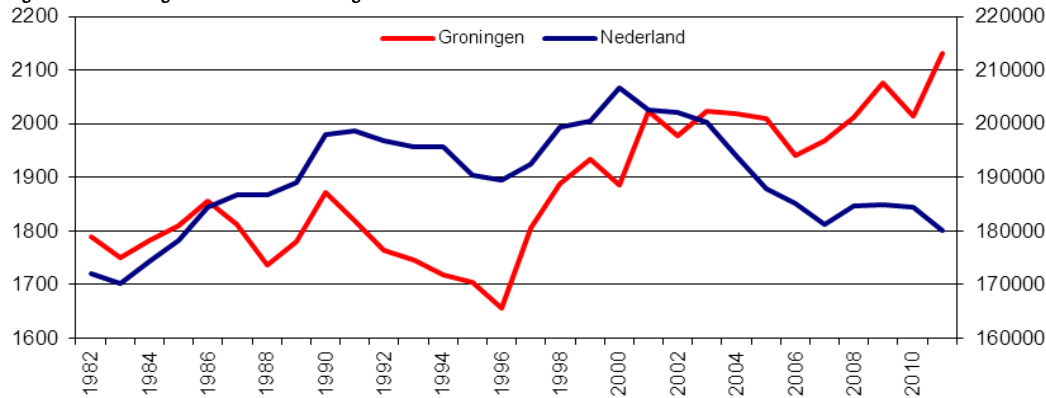
Ontwikkelingen in de leeftijdsgroep 17-28 jaar

Het aantal geboorten is de afgelopen decennia landelijk afgenomen. In de gemeente Groningen echter neemt het aantal geboorten vanaf 1996 toe (zie figuur 5).

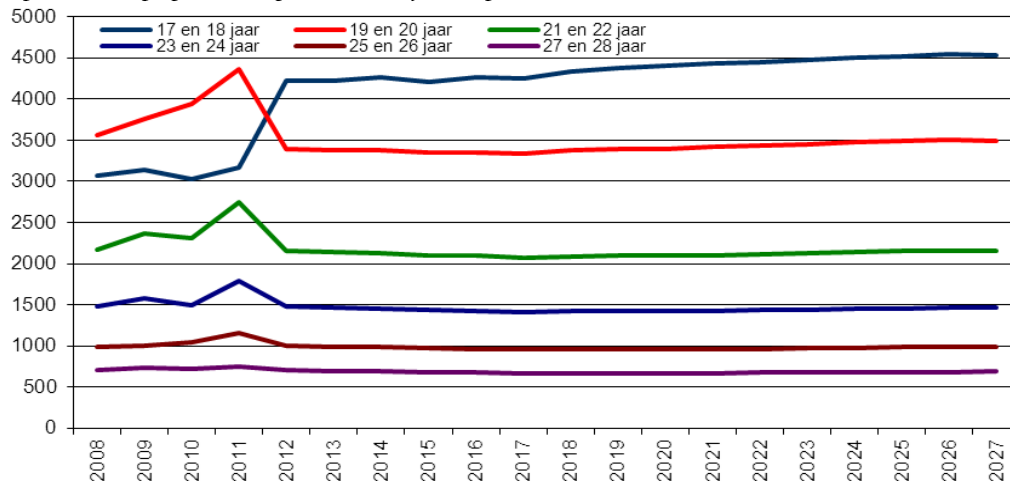
Een afname in het aantal geboorten landelijk, kan op termijn resulteren in een daling van de potentiële studentenpopulatie in Nederland. Dit kan dus effect hebben op de studentenpopulatie en uiteindelijk de bevolking van studentensteden als Groningen. De stabilisatie van de vestiging voor de 17- en 18- jarigen vindt na 2017 plaats. Voor de 19- en 20-jarigen geldt hetzelfde na 2020. De oorzaak daarvan is dus de landelijke afname van het aantal geboorten vanaf 2001.

De pieken worden in het prognoseprogramma vanaf 2012 afgevlakt vanwege koppeling van vestigingsfractie en vertrekkans aan het historische 5-jaarsgemiddelde.

Figuur 5: Aantal geboorten in Groningen en in Nederland vanaf 1982

Figuur 6: Vestiging in Groningen naar leeftijdscategorie, 2008-2028

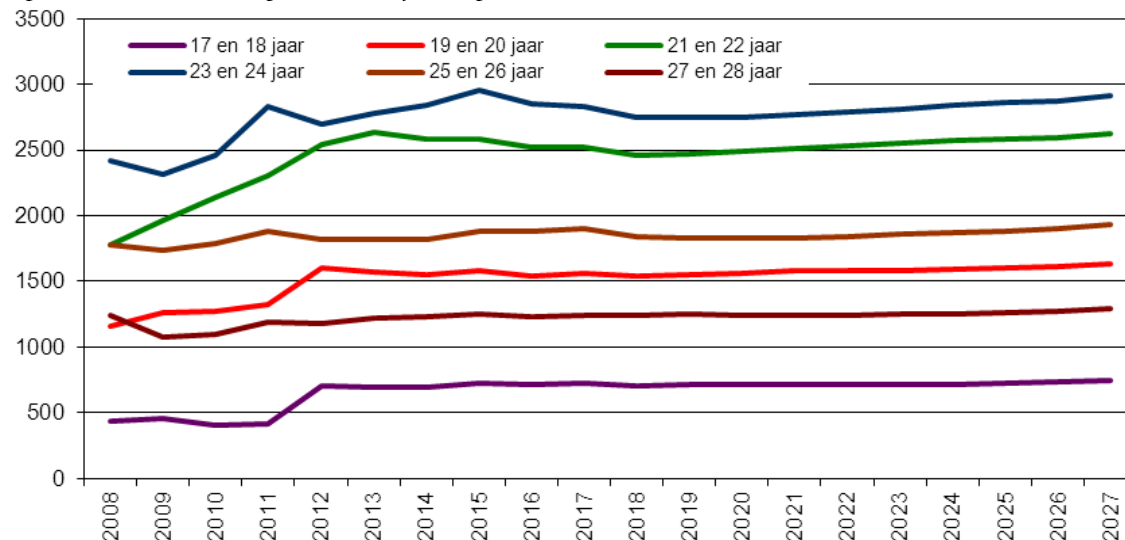

Vertrek jongeren

In de prognosejaren 2012-2027 vertoont het vertrek in de leeftijd tot 20 jaar vrijwel geen toe- of afname.

Het beeld van het vertrek van personen in de leeftijd vanaf 21 is een verzwakte afspiegeling van de instroom van personen in de leeftijden vier jaar ervoor. De reden voor die verzwakking is dat een behoorlijk deel eerst in de stad blijft wonen en op latere leeftijd vertrekt, bijvoorbeeld nadat een gezin is gesticht. Dit verschijnsel is echter erg conjunctuurgevoelig.

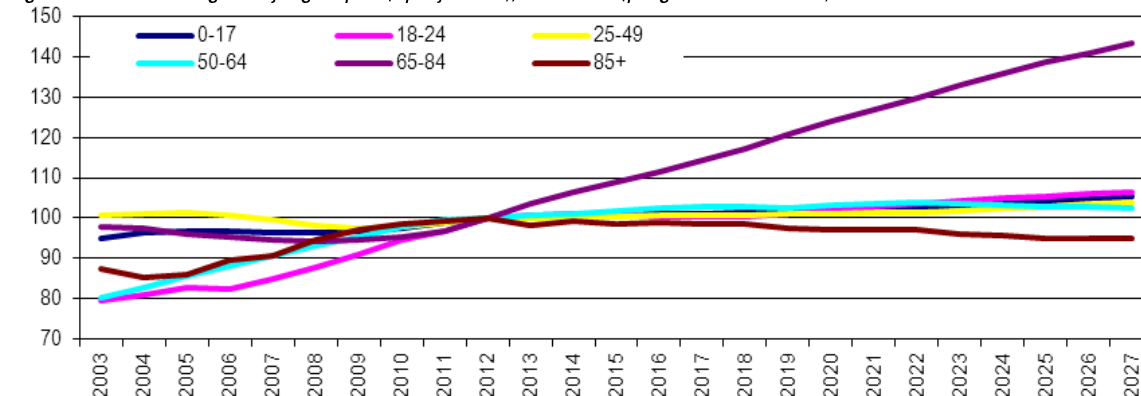
Figuur 7: Vertrek uit Groningen naar leeftijdscategorie, 2008-2028

Leeftijdsgroepen

Vanaf 2011 hebben de eerste 'babyboomers' de leeftijd van 65 bereikt en zij zullen vanaf 2020 tot de leeftijdscategorie 75-plus behoren. Het aandeel van de leeftijdscategorie 65-84 jaar stijgt in de komende periode in versnelde mate (zie figuur 8). In 2027 behoren bijna 30.000 Stadgers tot deze leeftijdscategorie. Door de landelijke afname van geboorten vanaf 1999 zal het aantal inwoners in de studentenleeftijdsgroepen (18-24 jaar) in de toekomst minder sterk toenemen (zie figuur 8).

Figuur 8: Ontwikkeling leeftijdsgroepen (op 1 januari), 2003-2028 (prognose vanaf 2013)

In tabel 1 presenteren we, per leeftijdscategorie, hoe het aantal inwoners zich in een bepaald jaar verhoudt ten opzichte van het aantal inwoners in 2012 (= referentiewaarde). Het aandeel 85-plussers zal tot en met 2027 afnemen. In 2027 is één op de tien Stadgers 85 jaar of ouder.

Tabel 1: Ontwikkeling aantal inwoners naar leeftijdscategorie(indexcijfer 2012=100)

jaar	0-17	18-24	25-49	50-64	65-84	85+
2.003	95	80	101	80	98	87
2.004	96	81	101	83	97	85
2.005	97	83	101	86	96	86
2.006	97	82	101	88	95	90
2.007	97	85	100	91	95	91
2.008	96	88	98	93	94	95
2.009	97	91	97	95	95	97
2.010	98	95	98	98	95	99
2.011	99	97	99	100	97	99
2.012	100	100	100	100	100	100
2.013	100	101	100	101	104	98
2.014	101	101	100	101	106	99
2.015	101	101	100	102	109	98
2.016	101	100	101	102	112	99
2.017	101	100	101	103	114	99
2.018	101	100	101	103	117	98
2.019	102	101	101	102	121	98
2.020	102	102	101	103	124	97
2.021	102	103	101	103	127	97
2.022	103	104	101	104	130	97
2.023	103	104	102	104	133	96
2.024	104	105	102	103	136	96
2.025	104	105	103	103	139	95
2.026	105	106	104	103	141	95
2.027	105	106	104	102	143	95

Ontwikkeling leeftijdsgroepen/categorieën naar stadsdeel

De tabellen 2 tot en met 7 geven voor de periode 2012-2027 de geprognosticeerde leeftijdsontwikkeling per stadsdeel weer. We hebben voor 2027 indexcijfers berekend waarmee we de leeftijdsontwikkeling ten opzichte van 2012 inzichtelijk maken (2012=100). Hieronder beschrijven we puntsgewijs de meest opvallende ontwikkelingen per stadsdeel.

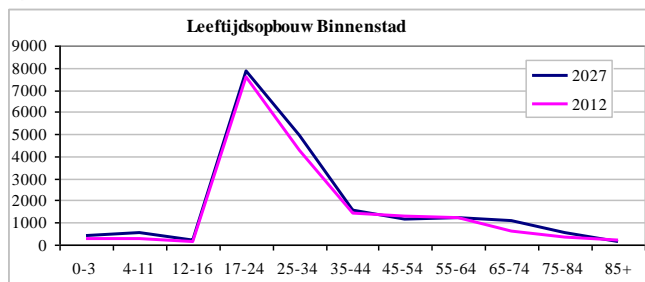
- Binnenstad: vooral toename van 65- plussers en 0- tot en met 16-jarigen
- Oude wijken: toename van ouderen van 65 tot en met 84 jaar en een afname van het aantal bewoners met een leeftijd tussen de 45 en 65 jaar
- Noorddijk: forse toename van 65-plussers
- Zuid: toename van ouderen van 65 tot en met 74 jaar. Daarentegen is er een afname van 85-plussers
- Noord West: de groep 65- tot en met 74-jarigen zal relatief het meest toenemen (vooral in Paddepoel en Vinkhuizen)
- Hoogkerk: vooral toename van 75-plussers. Verder een behoorlijke afname van de groepen van 0 tot en met 11 jaar en 25-45 jaar. De afname wijst op gezinnen met kinderen.

Voor meer informatie over de leeftijdsopbouw in 2027 ten opzichte van 2012, verwijzen we u naar de figuren 9 tot en met 14.

Tabel 2: Stadsdeel Binnenstad

Leeftijdscategorie	2012	2017	2022	2027	index
0-3	263	395	411	413	157,0
4-11	254	420	506	510	200,8
12-16	151	189	195	227	150,3
17-24	7595	7872	7979	7857	103,4
25-34	4260	4628	4880	4943	116,0
35-44	1448	1483	1536	1556	107,5
45-54	1319	1361	1250	1154	87,5
55-64	1244	1319	1285	1242	99,8
65-74	596	865	1026	1049	176,0
75-84	324	323	407	569	175,6
85+	189	148	136	138	73,0
Totaal	17643	19003	19611	19658	111,4

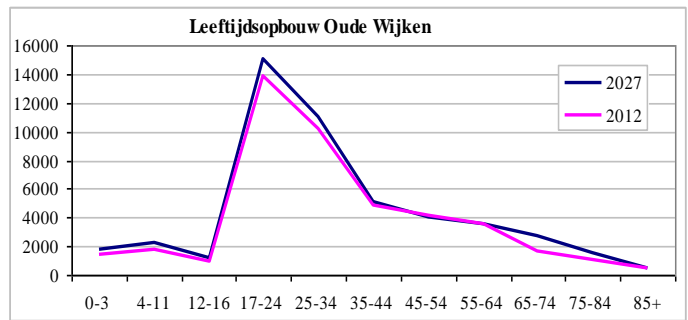
Figuur 9

Tabel 3: Stadsdeel Oude Wijken

Leeftijdscategorie	2012	2017	2022	2027	Index
0-3	1451	1643	1684	1722	118,7
4-11	1799	1998	2194	2246	124,8
12-16	925	1064	1087	1152	124,5
17-24	13844	14197	14717	15019	108,5
25-34	10172	10404	10707	11049	108,6
35-44	4806	4991	5089	5120	106,5
45-54	4167	4294	4113	4003	96,1
55-64	3577	3773	3637	3509	98,1
65-74	1669	2409	2759	2762	165,5
75-84	1008	1085	1194	1497	148,5
85+	415	404	420	415	100,0
Totaal	43833	46262	47601	48494	110,6

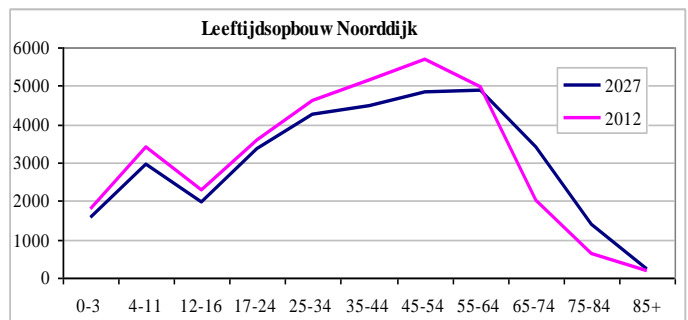
Figuur 10

Tabel 4: Stadsdeel Noorddijk

Leeftijdscategorie	2012	2017	2022	2027	Index
0-3	1801	1504	1469	1555	86,3
4-11	3402	3198	2930	2969	87,3
12-16	2292	2049	2021	1968	85,9
17-24	3581	3007	3095	3347	93,5
25-34	4590	4033	3919	4255	92,7
35-44	5143	4495	4355	4464	86,8
45-54	5689	5234	4925	4814	84,6
55-64	4948	4933	4823	4868	98,4
65-74	2020	2745	3263	3424	169,5
75-84	645	702	988	1404	217,7
85+	173	204	213	235	135,8
Totaal	34284	32104	32001	33303	97,1

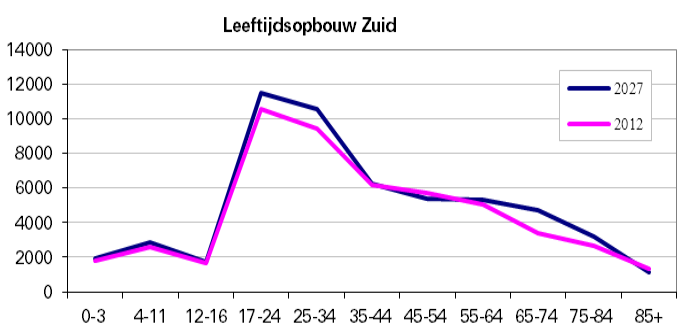
Figuur 11

Tabel 5: Stadsdeel Zuid

Leeftijdscategorie	2012	2017	2022	2027	index
0-3	1781	1783	1856	1919	107,7
4-11	2624	2806	2818	2875	109,6
12-16	1656	1731	1749	1764	106,5
17-24	10567	10701	11068	11494	108,8
25-34	9456	10077	10278	10552	111,6
35-44	6195	6067	6092	6275	101,3
45-54	5720	5648	5512	5355	93,6
55-64	5081	5232	5262	5316	104,6
65-74	3397	3992	4480	4693	138,2
75-84	2686	2389	2639	3196	119,0
85+	1348	1293	1228	1156	85,8
Totaal	50511	51719	52982	54595	108,1

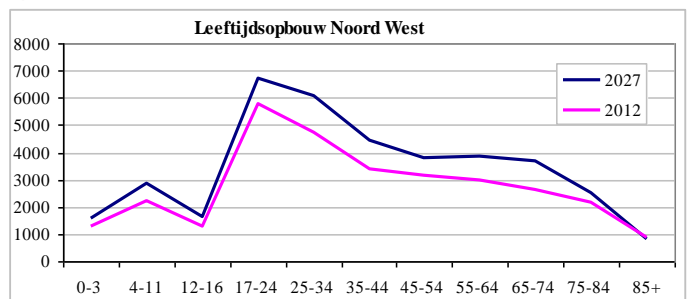
Figuur 12

Tabel 6: Stadsdeel Noord West

Leeftijdscategorie	2012	2017	2022	2027	index
0-3	1308	1458	1564	1585	121,2
4-11	2206	2470	2689	2835	128,5
12-16	1259	1420	1554	1629	129,4
17-24	5763	6395	6443	6728	116,7
25-34	4743	6085	6169	6066	127,9
35-44	3375	3850	4196	4454	132,0
45-54	3140	3573	3680	3785	120,5
55-64	2996	3516	3767	3872	129,2
65-74	2599	3060	3443	3658	140,7
75-84	2186	2092	2214	2491	114,0
85+	874	892	878	845	96,7
Totaal	30449	34811	36597	37948	124,6

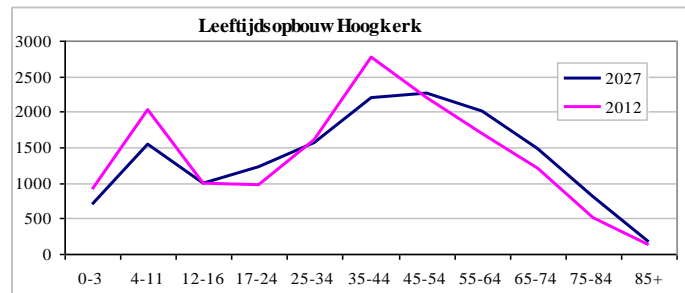
Figuur 13

Tabel 7: Stadsdeel Hoogkerk

Leeftijdscategorie	2012	2017	2022	2027	index
0-3	906	634	678	699	77,2
4-11	2029	1698	1515	1547	76,2
12-16	999	1091	1066	983	98,4
17-24	979	933	1150	1231	125,7
25-34	1608	1279	1459	1573	97,8
35-44	2772	2190	2134	2189	79,0
45-54	2194	2408	2369	2271	103,5
55-64	1680	1664	1828	2008	119,5
65-74	1199	1314	1398	1476	123,1
75-84	506	546	664	796	157,3
85+	123	140	165	173	140,7
Totaal	14995	13897	14426	14946	99,7

Figuur 14

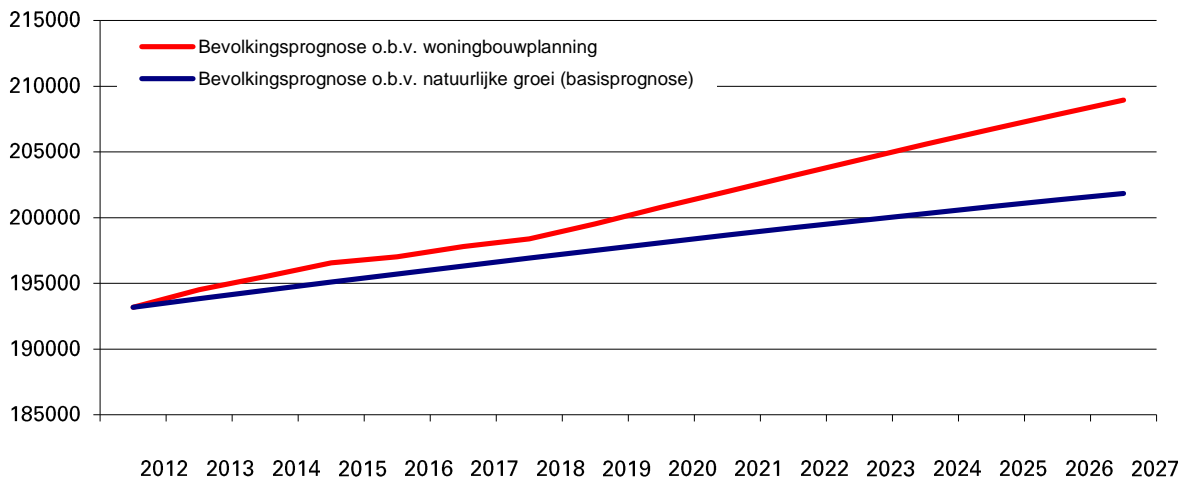

Scenario's

Bij de prognose zijn twee scenario's opgesteld (grafische weergave, zie figuur 15).

Bij het basisscenario is het uitgangspunt voor de prognose 'groei van de bevolking op basis van natuurlijke aanwas'. Hierbij wordt geen rekening gehouden met veranderingen in de woningvoorraad. Het aantal inwoners groeit daardoor veel minder en komt uit op nog geen 202.000. Bij de alternatieve prognose o.b.v. veranderingen in de woningvoorraad, stijgt de bevolking tot bijna 209.000 in 2027.

Figuur 15: Vergelijking scenario's bevolkingsprognose

Het prognosemodel

Deze prognose is gemaakt met het programma GBpro. Het programma is ontwikkeld door Pronexus BV in opdracht van, en in overleg met aan de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek (VSO). De gemeenteprognose wordt uitgevoerd volgens de cohort-componentenmethode en de wijkbevolkingsprognose wordt uitgevoerd volgens de cohort-survival methode.

Bijlage: veronderstellingen voor de bevolkingsprognose

Voor de totstandkoming van deze bevolkingsprognose hebben we ten aanzien van de toekomst voor de achterliggende componenten enkele veronderstellingen opgesteld. Hierbij onderscheiden we de componenten natuurlijke aanwas en buitenlandse- en binnenlandse migratie. Daarnaast zijn er ook veronderstellingen opgesteld voor het woningbouwprogramma. Deze veronderstellingen worden hieronder puntsgewijs samengevat.

Sterfte

Het prognosemodel werkt met leeftijdspecifieke sterftekansen. Dit betekent dat bijvoorbeeld bij omvangrijke generaties de kans op het aantal sterfgevallen in de toekomst groter wordt. Aan het begin van de 21e eeuw heeft de babyboom (geboortegolf tussen 1945-1955) nog steeds grote gevolgen voor de samenstelling van de bevolking. Zo kampt ook de gemeente Groningen met een vergrijzende bevolking. De babyboomgeneratie zal pas vanaf 2020 75-plus zijn en vanaf dan zal daarmee de risicogroep voor sterfte toenemen. Voor de gemeentelijke prognose leidt dit tot de inschatting dat het aantal sterfgevallen in de prognoseperiode vrijwel constant zal blijven.

Geboorte

Het verwachte aantal geboorten is met name afhankelijk van de leeftijdsopbouw van de vrouwelijke bevolking. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het totale vruchtbaarheidscijfer (TFR). Dit cijfer kan worden opgevat als het gemiddelde aantal kinderen dat een vrouw krijgt als de in een bepaald jaar waargenomen leeftijdspecifieke vruchtbaarheidscijfers ook gedurende het verdere leven zouden gelden. Voor de gemeentelijke prognose veronderstellen we, in overeenstemming met het CBS, dat de TFR zal stabiliseren rond de gemiddelde waarde van de afgelopen tien jaar (2002 t/m 2011): 1,34.

Buitenlandse immi- en emigratie

Voor de veronderstellingen ten aanzien van de buitenlandse migratie (vestiging en vertrek) kijken we naar de buitenlandse migratieveronderstellingen van het CBS. De buitenlandse migratie die het CBS voor heel Nederland verwacht, vertalen we naar de Groningse situatie. Verder wordt gekeken naar het beleid ten aanzien van buitenlandse studenten bij de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en de Hanze Hogeschool Groningen.

De RUG heeft een ambitie voor 5000 buitenlandse studenten in 2014. Van daaruit kunnen we een extra instroom van buitenlandse studenten verwachten. Voor de gemeentelijke prognose schatten we daarom in dat het immigratie-aandeel van Groningen in het landelijk aandeel tot en met 2014 stijgt en daarna, gaan we er, mede vanwege de grote onzekerheid van dit verschijnsel, van uit dat dit constant blijft.

Na ongeveer 4 jaar (afstuderen) zullen de meeste buitenlandse studenten terugkeren naar het land van herkomst. We veronderstellen daarom dat tot en met 2019 het emigratie-aandeel van Groningen in het landelijke emigratiecijfer jaarlijks zal stijgen. Ook hier gaan we er vanwege de grote onzekerheid van dit fenomeen van uit dat deze daarna constant blijft.

Woningvoorraad-ontwikkeling en binnenlandse migratie

In de bevolkingsprognose wordt de toekomstige ontwikkeling van de Groningse woningvoorraad bepaald door het gemeentelijk bouwprogramma. Volgens dit bouwprogramma worden in de periode 2012 tot en met 2027 per jaar gemiddeld 800 woningen gebouwd. Hierdoor zou de woningvoorraad zich uitbreiden met 12.800 woningen. Vanwege de onzekerheid hiervan zijn echter de laatste drie prognosejaren niet gebaseerd op beleid (safspraken) en is de veronderstelde woningbouwplanning gehalveerd naar 400 per jaar.

De binnenlandse migratie wordt mede beïnvloed door de woningvoorraadontwikkeling: meer netto uitbreiding leidt tot een positiever binnenlands migratiesaldo, gegeven de veronderstelde ontwikkelingen van buitenlandse migratie, gemiddelde woningbezetting en natuurlijke aanwas.